

Butiksrån

Första halvåret 2015

Butiksrån första halvåret 2015

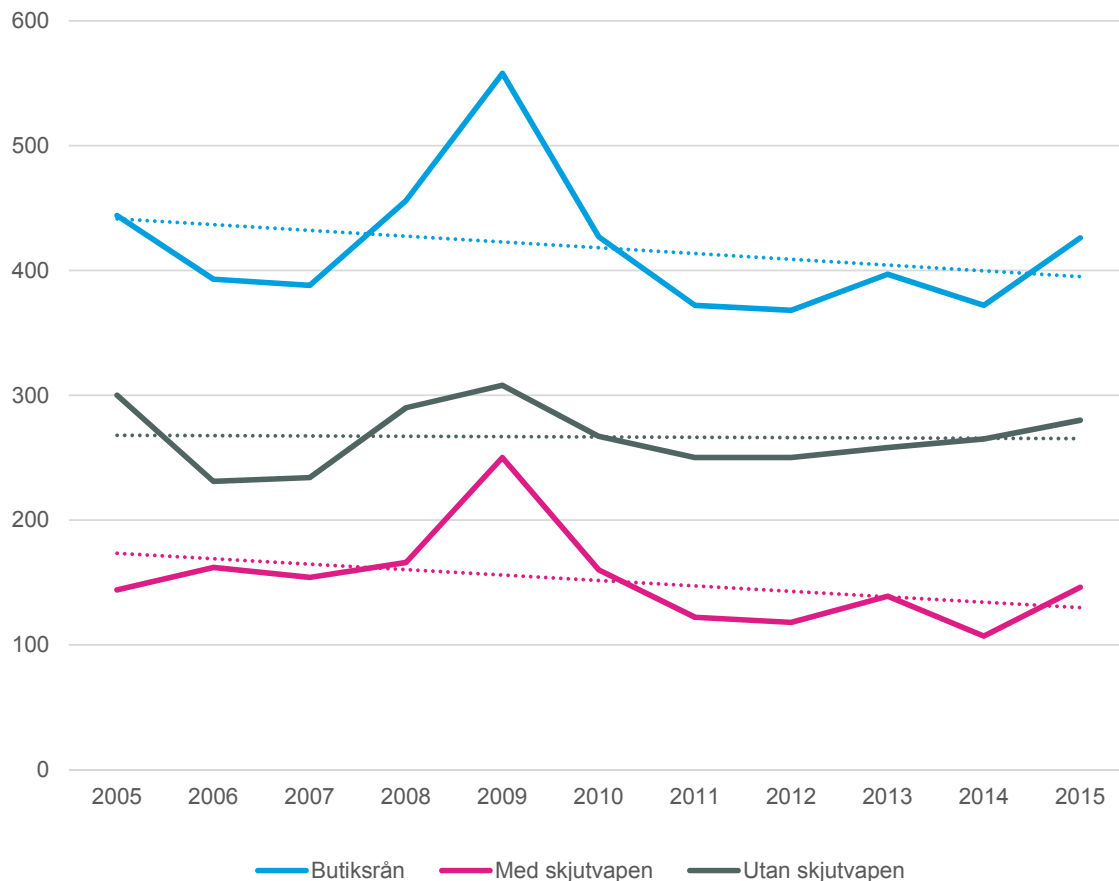
Svensk Handel publicerar årligen en rapport över butiksrån i Sverige. Varje halvår kompletteras årsrapporten med råndata för senaste kvartalet i syfte att beskriva den senaste utvecklingen och aktuella trender. Samtliga rapporter kan laddas ner från www.svenskhandel.se.

Råndata samlas in från Svensk Handels medlemmar, ur polisens öppna informationskanaler samt ur mediearkiv. Under perioden 2015-01-01 till 2015-06-31 har Svensk Handel samlat in uppgifter om 290 rån, vilket är drygt 68 procent av det totala antal butiksrån enligt Brå:s statistik.

Statistik från Brå

Under första halvåret 2015 rapporterades 426 butiksrån in till Brå. Detta innebär en ökning med nära 15 procent jämfört med samma period 2014. Butiksrån med skjutvapen har ökat med hela 36 procent sedan 2014. Sett till en längre period kan konstateras att rånutvecklingen varit relativt stabil under 2000-talet, trots en kraftig topp år 2009. Butiksrånen har sedan år 2005 minskat med cirka 4 procent.

Bild 1. Butiksrån halvår 2005 – 2015 (Brå)

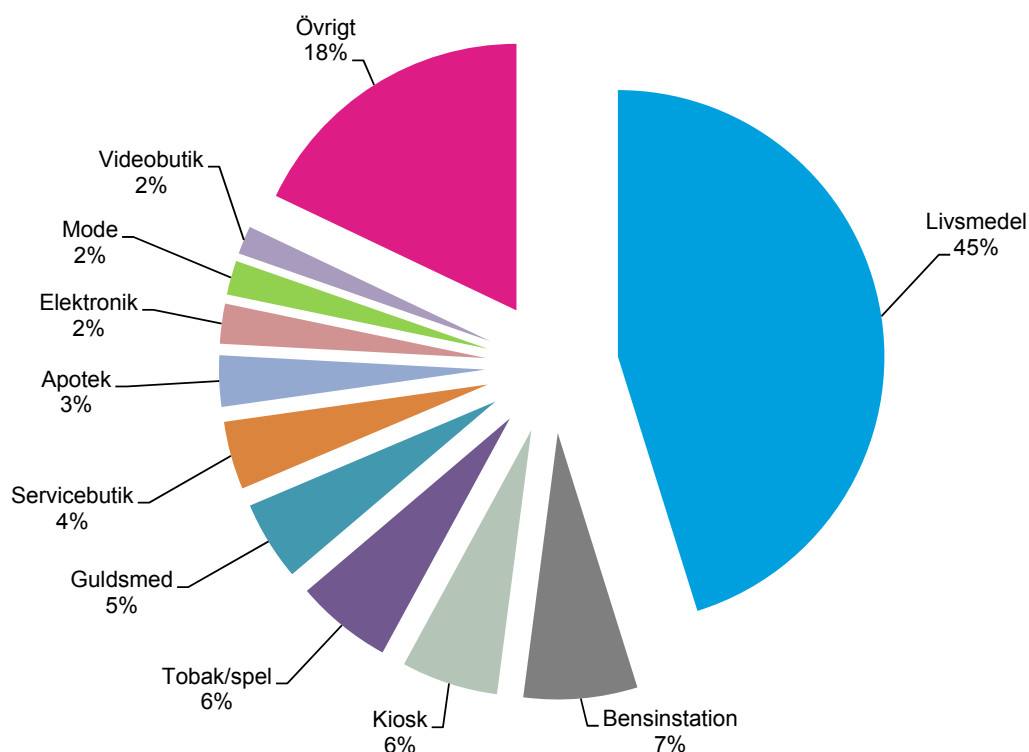

Statistik från Svensk Handel

Varje halvår publicerar Svensk Handel en rånrapport som syftar till att belysa den senaste utvecklingen kring butiksrån. För att få en mer omfattande bild över rånsituationen i Sverige hänvisas även till Svensk Handels rapport "Butiksrån 2014" som baseras på tolv månaders insamlad rånstatistik.

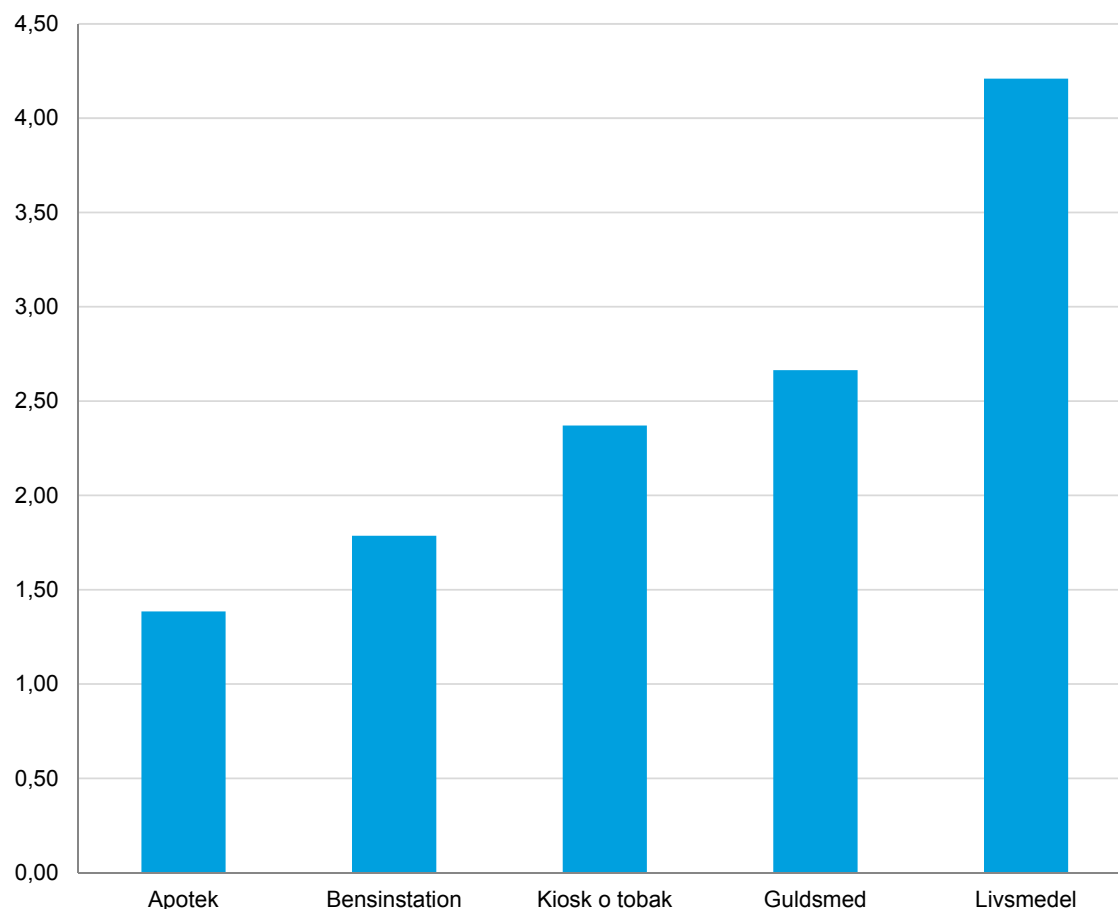
Nedan följer ett antal reflektioner kring senaste halvårsstatistiken.

Bild 2. Drabbade branscher halvår 2015

Livsmedelsbutiker utsätts för en stor del av butiksrånen i Sverige. Hela 45 procent av de rån som rapporterats in till Svensk Handel har varit riktade mot livsmedelsbutiker. I absoluta tal står de för det största antalet rån, men även när vi tar hänsyn till antalet butiker i respektive bransch framgår det att livsmedelsbutikerna är hårt drabbade av rån (Bild 3).

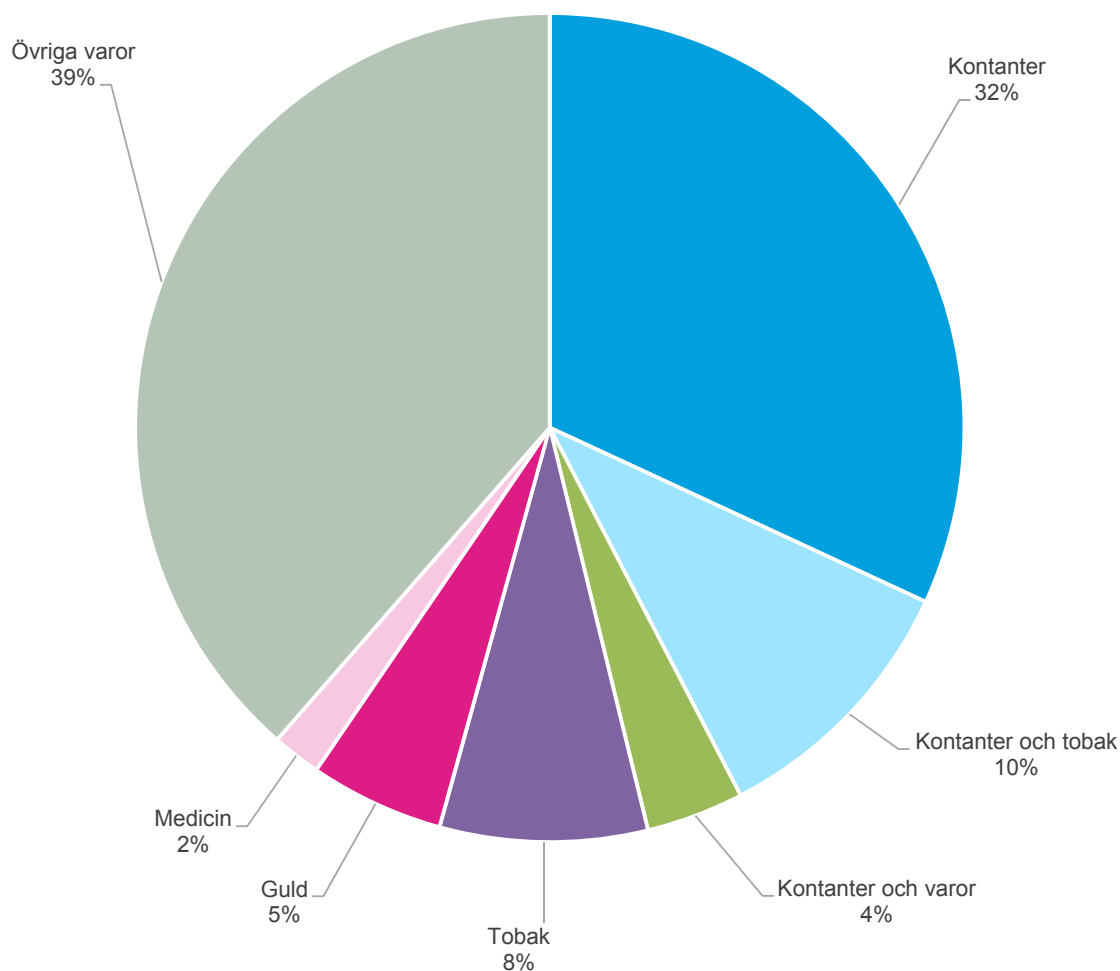
Bild 3. Antal butiksran per bransch i förhållande till antal butiker i respektive bransch

Rånen mot guldsmeder har minskat de senaste åren men branschen är fortfarande mycket riskutsatt. Även kiosk och tobak drabbas ofta i förhållande till antalet arbetsställen.

En stor del av rånen riktades mot varor (Bild 4). Detta gällde i stor utsträckning livsmedelsbutikerna, men även många andra branscher. Vid 32 procent av rånen mot blev rånbytet uteslutande kontanter. Vid 14 procent av rånen kom rånaren över en kombination av kontanter och varor och i hela 54 procent av rånen blev rånbytet uteslutande varor. Exempel på varor som rånarna kom över var elektronik, kläder, kött, tobak, kosmetika och lotter. Till stor del är detta samma varor som stjäls ur svenska butiker, se Svensk Handels undersökning om stöldbrott i butik 2015. Undersökningen kan laddas ner från Svenskhandel.se.

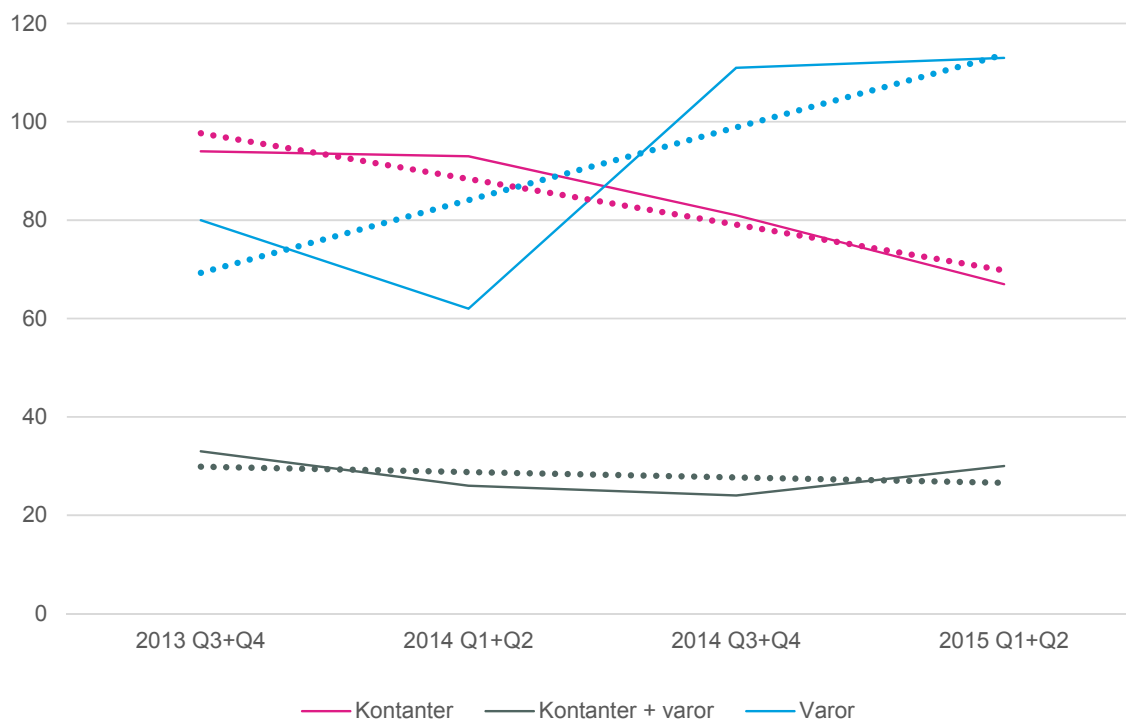
Bild 4. Rånbyte vid butiksrån första halvåret 2015

Inte alla rån är en framgång för gärningspersonen. 20 procent av de inrapporterade rånerna slutade i att gärningspersonen fick lämna butiken utan byte. Upplevelsen för den drabbade är många gånger minst lika traumatisk, men ett misslyckat rån leder förhoppningsvis till att gärningspersonen väljer bort det objektet i framtiden.

En utveckling värd att uppmärksamma visar sig när vi tittar på rånbyte över tid. I bild 5 ses hur rån mot kontanter stadigt minskar samtidigt som rånerna mot varor ökar.

Bild 5. Rånbyte vid butiksrån, utveckling under 24 månader

Slutsatser

Brå rapporterar in en ökning av antalet butiksrån med nära 15 procent under första halvåret 2015, men denna ökning består helt av rån mot varor. Man kan anta att en minskad kontanthantering har gjort det enklare för butikerna att ha och efterfölja strikta kassarutiner vilket minskar incitamenten för att råna en butik på pengar. Att tillgripa varor ger ofta gärningspersonen mycket större värde än vad butikens växelpengar ger. Denna insikt verkar ha spridit sig till fler med tanke på ökningen av rån mot varor. Säkerhetsarbetet mot rån måste utöver fokus på kontanthantering även omfatta åtgärder för att försvåra tillgången till stöldbegärliga varor. Rättsväsendet måste också prioritera och förstå vikten av att beivra våldsamma stöldbrott, så kallade rån i motvärnsfallet. Mycket få av dessa ärenden leder till fällande dom för rån, vilket sänder signalen att våld mot butiksanställda inte ses som ett allvarligt brott.